

Water stroomt door en over bestuurlijke grenzen heen. Er is dus alle reden tot samenwerking tussen Rijk, gemeenten, waterschappen en andere partijen. Hoe ziet die samenwerking eruit, wat heeft het opgeleverd en waar gaat het naar toe? Een overzicht en een rondje langs de velden.



Samen werken aan water

Ruim vijftien jaar werken we planmatig samen aan water. Het Nationaal Bestuursakkoord Water (2003) en het Bestuursakkoord Waterketen dat in 2007 is afgesloten, hebben de basis gelegd voor het Bestuursakkoord Water (BAW). Dit akkoord is een van de vijf onderdelen uit het Hoofdlijnenakkoord tussen Rijk en andere overheden over decentralisatie. Samen werken gaat om mensen; mensen uit alle betrokken organisaties die vanuit hun rol en functie een schakel vormen in de organisatie om de doelstellingen te verwezenlijken. Door de expertise en inzet te bundelen, leggen de gemeenten,

waterschappen, waterleidingbedrijven en andere partijen de basis voor de ketengerichte uitvoering. De praktijk wijst uit dat daar winst is te behalen.

De drie K's

Het doel van de afspraken in het Bestuursakkoord Water over de waterketen is drieledig; deze drie doelen worden ook wel de drie K's genoemd:

- Realiseren van de **kostenbesparingen** in het beheer van de waterketen
- Verbeteren van de **kwaliteit** van de uitvoering van de beheertaken en het innovatievermogen
- Verminderen van de personele **kwetsbaarheid** bij de uitvoering van de beheertaken

Vertrekpunt in de samenwerking is dat de bestaande taken en verantwoordelijkheden niet worden aangetaast. Regelmatige overleggen zorgen voor het ont-

WEBSITES

www.samenwerkenaanwater.nl





staan van inzicht in en kennis van elkaars werkzaamheden. Als individuele samenwerkingspartners zijn wij bereid om te (blijven) investeren in het verder opzetten van structurele samenwerking. Op deze manier bereiken wij een optimale samenwerking in de waterketen. Het Bestuursakkoord Water geeft een landelijke besparingsdoelstelling in de waterketen van 380 miljoen euro.



Jaarlijks rapporteert de verantwoordelijke minister over de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen. Dit is een van de landelijke afspraken uit het Bestuursakkoord Water (BAW) van 2011. De afspraken en doelstellingen uit het BAW zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2018 spreken we van 'de tweede helft'. De aandacht is gericht op de moeilijker op te pakken uitdagingen die met name de kwaliteit en de kwetsbaarheid raken. De beoogde besparing op de jaarlijkse kosten zal met onze inspanningen zeer waarschijnlijk in 2020 worden gerealiseerd. Het landelijk beeld van de voortgang en het resultaat richt zich op verschillende zaken, die hieronder worden toegelicht.

Gematigde lastenverlichting. De opbrengsten uit de riool- en zuiveringsheffing in de periode 2010-2017 blijven zeer duidelijk onder de prognoses. Hetzelfde geldt voor de kosten van de drinkwaterbedrijven. Het beeld is buitengewoon positief. Uit de ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven blijkt dat de lasten in de waterketen voor meerpersoonshuishoudens in 2018 met 0,8 procent (huur) tot 0,2 procent (koopwoning) dalen ten opzichte van 2017.

Doelrealisatie kosten. De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2018 330 miljoen euro. Dit is 87 procent van de totale ambitie van 380 miljoen euro in 2020. De verwachting



voor 2020 is dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen.

Doelrealisatie kwaliteit en kwetsbaarheid. Voor de professionaliteit van dienstverlening (kwaliteit) geldt dat waterschappen en gemeenten nu bijna zeventig procent van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Voor drinkwaterbedrijven is de gemiddelde realisatie ruim een kwart hoger. Voor de kwetsbaarheid geldt dat de regio's gemiddeld ongeveer 60 procent hebben gerealiseerd terwijl dit voor drinkwaterbedrijven gemiddeld ongeveer 90 procent is.

Een rondje langs de velden

Voor de ketensamenwerking zijn regio's ingesteld. De organisaties voor de ketensamenwerking verschillen in aanpak. Sommige regio's pakken het praktisch aan en delen kennis en kunde of koppelen activiteiten. Andere regio's zetten in op vergaande samenwerking door het instellen van een uitvoeringsorganisatie. De dynamiek die fusies bij gemeenten teweeg brengen, heeft invloed op de samenwerking in de waterketen. Hieronder volgen enkele actuele ontwikkelingen en samenwerkingsvormen.



Noord-Brabant

Zes gemeenten (Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Etten-Leur, Rucphen en Zundert) en Waterschap Brabantse Delta maken nieuwe afspraken over het gezamenlijk waterbeheer. Daarvoor ondertekenden zij op 21 juni 2018 het geactualiseerde afvalwaterakkoord tijdens een bijeenkomst over samenwerken in de waterketen in Werkendam. Deze organisaties werken samen in Waterkring De Baronie.

Schone Maas

Nederland gaat voor een schone Maas. Overheden, waterbedrijven, industrie en milieuorganisaties zijn samen op weg naar een schone, vitale en drinkbare Maas. Dat is de uitkomst van de bijeenkomst 'Op weg naar een drinkbare Maas', begin juli in 's-Hertogenbosch, waarbij tachtig koersbepalers aanwezig waren. Mede-initiatiefnemer van de bijeenkomst was Li An Phoa, die de afgelopen maanden van de bron van de Maas in Frankrijk tot de monding in Nederland heeft ►



gewandeld om aandacht voor drinkbare rivieren te vragen. Kees Jan de Vet, ambassadeur Schone Maaswaterketen: 'Waterschappen en drinkwaterbedrijven bundelen hun krachten en expertises

om de waterkwaliteit van de Maas duurzaam te verbeteren. Vanuit het motto "voorkomen is beter dan genezen" roept de Schone Maaswaterketen ook andere partijen op om maatregelen te treffen: van zorgsector tot farmacie en industrie.'

Groningen

De gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Westerwolde zijn heringedeeld. De gemeenten Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier volgen per 1 januari 2019. Wat is de invloed van die herindelingen op de waterketen? Peter Sijbolts (beleidsmedewerker Water & Riolerings in Bedum, regisseursrol als verbinder en clustercoördinator): 'We zitten nu midden in de herindeling. We gaan straks met zelforganiserende teams werken. Die teams moeten onderling meer gaan overleggen, het is de bedoeling dat ze verbinding met elkaar maken. Dat geldt dus ook voor het waterteam en dat zie ik als winst voor de waterketen.'

Flevoland

Afvalwaterketen Flevoland is een samenwerkingsverband tussen de Flevolandse gemeenten, waterschap en drinkwatermaatschappij. Door samenwerking op het gebied van de afvalwaterketen wordt gestreefd naar kostenbesparingen, verbeteren van de klantvriendelijkheid en de waterkwaliteit en verhogen van de duurzaamheid door het waterverbruik te verbeteren. De deelnemende partijen hebben hiervoor een bestuursovereenkomst getekend.

Fryslân

Arie van der Sluis (waterambassadeur Fryslân): 'Samen kom je verder. In Friesland hebben wij gemerkt dat het belangrijk is om het project zowel *top-down* als *bottom-up* aan te pakken. In Friesland heeft de provincie een duidelijke rol in de opgaven in de waterketen. De gedeputeerde is voorzitter van



het Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW). Juist omdat de provincie geen inhoudelijk waterbeheerder is, is het van grote waarde dat zij de rol van onafhankelijk voorzitter kan invullen. Tweemaal per jaar zijn er provinciebrede bijeenkomsten voor rioolambtenaren van Friese gemeenten. In de beginperiode hebben veel ambtenaren in werkgroepen aan de verschillende onderwerpen gewerkt zoals waterloket, databeheer en kennisdeling.



Rijnland

In het gebied van Hoogheemraadschap van Rijnland zijn vier subregio's: Leidsche Rijn, Duin- en Bollenstreek, Kennemerland en Groene Hart. In 2016 tekenden gemeenten, het hoogheemraadschap en waterleidingbedrijven opnieuw een overeenkomst voor de samenwerking. In de regio Groene Hart is een Waterketenplan opgesteld voor de koers en de gerichte aanpak om te komen tot de doelen.

Zaanstreek/Waterland

Hans van der Eem, procesmanager Zaanstreek/Waterland: 'Met een gezamenlijk gemeentelijk rioleringsplan voor alle gemeenten binnen Zaanstreek/Waterland zorgen we ervoor dat het beleid onderling is afgestemd. Dat maakt samenwerking eenvoudiger. Als je ziet waar we vandaan komen ('eilandjes') en hoe we er nu voor staan, hebben we in een paar jaar enorme stappen gemaakt. We kunnen elkaars kennis en inzichten heel makkelijk aanboren.'



Tot slot

Samenwerken in de waterketen loont. Wat is de toekomst van deze samenwerkingen na 2020 en als de doelen zijn gehaald? Gaan deze samenwerkingen dan een nieuwe fase in en groeien ze uit tot ketenwaterbedrijven? En is het mogelijk om bij deze beweging de klimaatdoelen te betrekken? De organisaties staan nu al voor vraagstukken over extreme droogte (en daarvoor extra kosten) en meer regen in korte tijd. We gaan het zien! ●